

7. Бенедик В., Кетteman M., Свобода вираження поглядів та інтернет. 2013. – URL: <https://rm.coe.int/168059936a>

*Топінко Тетяна Вячеславівна,
студентка 2 курсу, група 201 ННІ
№1, Національна академія
внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Чижов Денис Анатолійович,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національна
академія внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРИНЦИПІВ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Захист прав людини є одним з найважливіших завдань держави. Україна, як демократична країна, зобов'язана захищати права своїх громадян та забезпечувати їх реалізацію.

Одним з найважливіших документів, які гарантують права людини, є конституція. Згідно зі статтею 27 Конституції України, Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Крім того, Конституція гарантує право на свободу думки та слова, право на вільне вираження своїх поглядів, право на свободу думки та релігії [1, ст. 27].

Конституцією України визначено, що держава зобов'язана захищати життя людини і тим самим забезпечувати право на життя. Тому, відповідно до Конституції України, Україна несе певні обов'язки щодо захисту життя людини. Перш за все слід розглянути такі зобов'язання: встановлення юридичної відповідальності за незаконне посягання на життя іншої особи та незаконне позбавлення життя іншої людини; заборона свавільного позбавлення життя будь-якої особи; заборона на депортацію особи до країни, де може бути застосована смертна кара; запровадження організаційно правових засобів захисту права на життя, зокрема за умов, коли існує висока вірогідність абсолютної загрози життю людини; запровадження правових гарантій захисту особи, яка захищає своє життя і здоров'я чи життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Україна гарантує турботу та захист своїм громадянам за межами своїх кордонів. Це слід розуміти як прояв турботи щодо громадян України закордоном. Ці обов'язки покладаються на дипломатичні представництва і консульські установи України та їх працівників, які зобов'язані вживати заходів для забезпечення громадянам України можливості в повному обсязі користуватися правами, наданими законами держави в якій вони перебувають.

В разі необхідності мають уживатися заходи для поновлення порушених прав та захисту громадян України.

Основою функціонування демократичної держави є реалізація прав та захисту людини. Декларативне закріплення прав людини не гарантує належну реалізацію цих прав, їх захист і забезпечення. Міжнародне співтовариство на універсальному рівні в межах ООН та її структурних підрозділів важливу увагу приділяє реалізації положень Загальної декларації прав людини ООН від 10 грудня 1948 р. Сьогодні дата прийняття цього унікального документа, безсумнівно, стала наріжним каменем сучасної глобальної та існуючої регіональної системи захисту прав людини, і щорічно відзначається в усьому світі як "День прав людини".

Але давайте перегорнемо сторінку історії права і дозволимо собі ознайомитися з новітніми аспектами захисту прав людини, котрі пов'язані з процесами юридичного гарантування прав людини у Європейському Союзі (далі – ЄС), зокрема торкнутися значення Загальної Декларації як предтечі нині головного інструменту захисту прав людини в ЄС – Хартії основоположних прав Європейського Союзу (далі – Хартія ЄС).

Спочатку коротко охарактеризуємо значення цього акта для України:

По-перше, переважна більшість прав, які закріплені у Хартії – це права людини. Отже, знання можливостей людини, які зафіксовані у ній, є важливим для тих громадян України, які перебувають у країнах ЄС або ж мають намір виїхати туди.

По-друге, низка положень даного документа вносять суттєві новели у сучасне розуміння тих можливостей, котрі складають інститут прав людини, а тому аналіз Хартії ЄС є важливим з огляду на перспективи удосконалення конституційно - правового механізму охорони і захисту прав та свобод людини та громадянина в Україні.

По-третє, положення Хартії визначають критерії оцінки діяльності органів ЄС в усіх сферах, зокрема у сфері зовнішньої політики, а отже, й у відносинах ЄС з одним із його партнерів на європейській арені – Україною [2, ст. 28-29].

Отже, захист прав людини є однією з найважливіших функцій держави, і в Україні існують різноманітні органи та механізми, які забезпечують моніторинг порушень прав та захист прав населення. До того ж, декларативне закріплення прав людини не є достатнім, і важливо, щоб держава гарантувала їх реалізацію та захист. У цьому контексті важливим є аналіз нових аспектів захисту прав людини, зокрема у Європейському Союзі, а також значення Хартії основоположних прав Європейського Союзу для України.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі - Уповноважений), який у своїй діяльності керується Конституцією України,

законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [3, ст.1].

Уповноважений контролює дотримання прав людини та громадянина у всіх сферах життя, включаючи діяльність державних органів, і забезпечує дотримання законодавства про права людини та громадянина. Основні завдання Уповноваженого полягають у захисті прав людини та громадянина від порушень соціальних, економічних, політичних та інших прав, сприянні розбудові демократичного суспільства та правової держави, залученні громадськості до захисту прав людини та громадянина, здійсненні моніторингу порушень прав та проведенні розслідувань.

На стадії захисту прав і свобод, яка вступає в дію, на відміну від стадії охорони, коли певне право людини вже порушене, діяльність Уповноваженого має на меті захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України, захист конфіденційної інформації про особу, а також поліпшення і подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини і громадянина.

Розглядаючи стадію закріплення прав людини, слід зазначити, що одним із важливих аспектів діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини є те, що він виступає засобом забезпечення безпосереднього діалогу між парламентом і громадянами. Це питання сьогодні є досить актуальним. Позитивний підхід до його вирішення повинен сприяти більш глибокому контакту парламенту з населенням, дати законодавчому органу країни можливість володіти найбільш повною інформацією щодо питання про права людини в державі загалом і в окремих її регіонах, а також законодавчим шляхом сприяти усуненню негативних тенденцій у цій сфері [4, ст.11].

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини має важливу роль у захисті прав людини під час війни. Він повинен здійснювати моніторинг порушень прав людини та громадянина під час війни, проводити розслідування та звертатися до міжнародних органів захисту прав людини. Також важливо залучати громадськість до захисту прав людини та громадянина під час війни.

Умови війни можуть створювати серйозні загрози для прав людини та громадянина, такі як насильство, знищення майна, дискримінація та інші порушення. Тому держава повинна забезпечити ефективний захист прав людини під час війни. Норми міжнародного гуманітарного права, які регулюють ведення бойових дій, спрямовані на те, щоб уникнути або звести до мінімуму випадкову загибель цивільного населення та пошкодження цивільних об'єктів.[5, 11]

Отже, захист прав людини є однією з найважливіших задач української держави. Умови війни можуть створювати серйозні загрози для прав людини та громадянина. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини має важливу роль у захисті прав людини під час війни, здійснюючи моніторинг порушень прав і звертаючись до міжнародних органів захисту прав людини.

Залучення громадськості до захисту прав людини також є важливим елементом цього процесу. Захист прав людини під час війни потребує ефективної дії з боку уряду, правоохоронних органів та громадськості, а також підтримки від уповноваженого з прав людини.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
2. Права людини: філософські, теоретико-юридичні та політологічні виміри: збірка статей учасників II Міжнародного круглого столу (м. Львів, 24–26 листопада 2017 року). – Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2018. – 258 с.
3. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23.12.1997 № 776/97-ВР.
4. Юридичне забезпечення прав людини в Україні: навч. посіб. / О.В.Шмоткін, В.Б.Барчук. – НА СБ України, 2010. – 194 с.
5. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах війни та післявоєнний період: матеріали наукового семінару (23 червня 2022 р.) / упор. Д.Є. Забзалюк, М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, Н. Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 253 с.

*Франчук Юлія Олександрівна,
слухач 2 курсу магістратури
Навчально-наукового інституту №
1 Національної академії внутрішніх
справ*

Науковий керівник:

*Осауленко Андрій Олександрович,
доцент кафедри конституційного
права та прав
людини Національної академії
внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор*

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В умовах сучасного світу, де воєнні конфлікти та гострі кризи стають складнішими та тривожнішими, тема захисту прав дітей набуває вельми актуального та нестримного значення. Діти, що опиняються в умовах військових дій, стають особливо вразливими, стикаючись із загрозами для свого фізичного та психологічного благополуччя, а також втратою освітніх можливостей. Забезпечення ефективного захисту прав дітей в умовах воєнного стану – це не лише моральний обов'язок суспільства перед найвразливішими його членами, але й стратегічне завдання для забезпечення майбутнього стабільного та гуманітарного суспільства. У цьому контексті,